

Stúpa nám počet pacientov s poruchami imunity

Rozhovor s hlavným odborníkom ministerstva zdravotníctva pre klinickú imunológiu a alergiológiu.

Jan 13, 2021

Na Slovensku zakladal prvé oddelenie klinickej imunológie a alergiológie. Dnes sám priznáva, že súkromné ambulancie majú lepšie materiálne vybavenie než tie štátne. O tom, ako sa v priebehu rokov zmenila slovenská imunológia, či majú naši pacienti rovnaký prístup k diagnostike alebo liečbe ako v zahraničí a ako nám narastajú počty pacientov s poruchami imunity, hovorí hlavný odborník ministerstva zdravotníctva pre klinickú imunológiu a alergiológiu m. prof. MUDr. Peter Pružinec, CSc.

Nedávno ste sa v médiách vyjadrili, že sa s COVID-om musíme naučiť žiť. Ako?

Myslel som tým, že sa s ním musíme naučiť žiť skôr psychicky. Ako imunológ musím povedať, že väčšina z nás má imunitu v norme, imunitný systém nám dobre funguje. A pozitívny automaticky neznamená chorý. V súčasnosti sa často hovorí o počte pozitívnych pacientov na koronavírus. Nás lekárov však nezaujíma, koľko ľudí je pozitívnych, ale koľko je chorých.

Prečo niektorí pacienti zvládajú COVID-19 lepšie a iní horšie?

Keby som to vedel, možno pôjdem do Štokholmu po Nobelovu cenu :). Predpokladá sa viacero faktorov. Jedným z nich je genetika, genetická predispozícia nám totiž upravuje vzťah s infekčným ochorením. Ďalším predpokladaným faktorom je očkovanie proti tuberkulóze. Tvrdí sa, že nakoľko bola naša populácia ešte donedávna očkovaná proti tuberkulóze, imunita, ktorá sa vytvorila, má širší záber. Je teda možné, že dané očkovanie chráni človeka aj pri odpovedi na vírus SARS-CoV-2. No a potom existujú ďalšie faktory, ktoré možno ani nepoznáme. To, ako reaguje organizmus na koronavírus, je teda polyfaktoriálna vec. Preto nevieme jednoznačne odpovedať, prečo je u nás úmrť menej než povedzme v Španielsku alebo v USA.

Ako sa u ľudí prejavujú poruchy imunity?

Poruchy imunity delíme do troch skupín. V prípade imunodeficiencie hovoríme o stavoch, keď imunitný systém pacienta nereaguje na bežný infekť, nezlikviduje ho v takej miere či natoľko rýchlo ako u zdravého jedinca. Ľudia, ktorí majú takúto poruchu imunity, reagujú na bežný infekť horšie, ich ochorenie trvá dlhšie, aj rekonvalescencia prebieha dlhšie ako u človeka, ktorý problém s imunitou nemá.

Ak organizmus zase prehnane reaguje na určitý podnet, hovoríme o alergických ochoreniach. Ďalšou skupinou sú autoimunitné a autozápalové choroby. Pri nich imunitný systém prestáva rozpoznávať vlastné štruktúry, považuje ich za cudzie a začína na ne reagovať, tým ich však poškodzuje a potom vznikajú rozličné choroby.

Ktoré faktory vplývajú na poruchu imunity?

V prípade skupiny získaných, sekundárnych porúch imunity býva častým faktorom prekonanie vírusovej infekcie, napríklad infekčnej mononukleózy. Poruchy imunity sa objavujú aj v pooperačnom období, po prekonaní úrazu. Porucha môže súvisieť aj s prebiehajúcou liečbou, ako aj s určitými metabolickými chorobami či iným sprievodným ochorením.

Môže prispieť k zvýšenej chorobnosti na akútne ochorenia aj stres?

Samozrejme. Nielen stres, ale aj fyzická námaha, ktorá prekročí mieru. Napríklad študenti počas psychicky zaťažujúceho skúškového obdobia, či už v zime alebo v lete, sú častejšie chorí, majú virózy a podobne. Ak máme doma problémy, v práci problémy, permanentný stres, funkcie imunitného systému budú s najväčšou pravdepodobnosťou znížené, organizmus potom skôr podľahne riziku infekcie.

Vieme si posilniť náš imunitný systém vitamínovými doplnkami?

Pokiaľ má človek normálnu pestrú stravu, nie je vegetarián, nemá nejakú špeciálnu diétu, nemusí si kupovať žiadne vitamíny, ani žiadne výživové doplnky. Prijíma v potravinách potrebné množstvo vitamínov, dostatok živín, ako aj minerálov, takže nemusí užívať žiadne doplnky stravy. Jediné, čo by sme si na Slovensku mali dopĺňať, najmä v zimných mesiacoch, je vitamín D, prípadne probiotiká. Imunitný systém nepotrebujeme posilňovať, stačí nám si ho udržiavať. V prípade, ak je pacient imunodeficientný, má poruchu imunitného systému, vtedy ho treba liečiť. Ale v takomto prípade mu nepomôžu voľnopredajné vitamíny alebo iné „imunostimulačné preparáty“ z lekárne, ale lieky, ktoré mu predpíše imunológ.

Aká frekvencia chorobnosti v priebehu jedného roka je ešte v poriadku?

U dospelých je v poriadku, ak za rok prekonajú jeden až dva infekty. Keďže deti ešte nemajú dozretý imunitný systém, neprekáža, ak majú aj vyššiu chorobnosť, napríklad štyrikrát až päťkrát do roka. Ak by bol však takto často chorý dospelý človek, mali by sme jeho imunitný systém vyšetriť.

Pán profesor, ste hlavným odborníkom ministerstva zdravotníctva. Ako sa z vášho pohľadu v priebehu rokov zmenila slovenská imunológia?

V súčasnosti je u nás imunológia na rovnakej úrovni ako v zahraničí, dokonca, čo sa týka systému vzdelávania, odbornosti, máme oproti niektorým európskym krajinám výhodu. Realizačný výstup zo skúmania, podobne ako v zahraničí, aj u nás veľmi rýchlo prechádza do vývoja lieku alebo vytvorenia nového diagnostického postupu. V tomto sa nelíšime od vyspelých európskych štátov. Počas vašej kariéry ste zaviedli rad diagnostických metód.

Ktoré boli z vášho pohľadu tie najvýznamnejšie?

Keď som začínal, neexistovali takéto špecializované oddelenia. Prvé komplexné Oddelenie klinickej imunológie a alergiológie na Slovensku, a trúfam si povedať, že jedno z prvých aj v Československu, vzniklo v roku 1985 v dnešnej Univerzitnej nemocnici Bratislava. Dostal som možnosť ho vybudovať, zavádzali sme diagnostické postupy, vychovali desiatky alergiológov, ktorí sú atestovaní. Boli sme na tú dobu moderní, prinášali sme nové metódy, napríklad vyšetrenia protilátok, sérových bielkovín, bunkovej imunity, atď. Žiaľ, dnes sme už skôr na chvoste. Oddelenia, ktoré sú v rámci štátnych nemocníc, zaostali za privátnymi nemocnicami či ambulanciami, najmä v oblasti diagnostiky.

Stúpa nám na Slovensku počet pacientov s poruchami imunity?

Stúpa, samozrejme, a to vo všetkých spomínaných skupinách. Je to najmä vinou životného prostredia, preto sa obávam, že sa to už nezmení k lepšiemu. O to viac sa musíme snažiť o veľmi rýchlu a precíznu diagnostiku, ako aj liečbu.

Majú pacienti prístup k tej najlepšej liečbe, rovnakej ako v zahraničí?

Určite áno, na Slovensku máme také isté diagnostické možnosti a rovnaké lieky, ako majú v Nemecku, vo Francúzsku, v Japonsku, v USA. Nedá sa povedať, že keby náš pacient odišiel napríklad do Nemecka, že by bol lepšie liečený, mal k dispozícii iné lieky. To nie. Liečba je na takej štandardnej úrovni ako hocikde inde na svete. Naši lekári pracujú kvalitne, precízne, čo možno najlepšie podľa svojho vedomia a svedomia.

Je na Slovensku dosť odborných lekárov?

Otvorene poviem, že kedysi sa dezinformovalo, že je tu prebytok lekárov, nebola to a nie je pravda. Na Slovensku chýba niekoľko tisíc lekárov a keby prestali ordinovať všetci v dôchodkovom veku, systém sa zrúti. Adekvátne k tomu je aj alergiológov a imunológov menej, ako by malo byť. Momentálne je nás okolo 330 – 350 a hoci ministerskí úradníci tvrdia, že by nás malo byť ešte o polovicu menej, vôbec s tým nesúhlasím. Pozrime sa len na čakacie lehoty. V Bratislave je to lepšie, ale máme regióny, kde pacienti čakajú niekoľko mesiacov na vyšetrenie. A nielenže máme nedostatok lekárov, nemáme ani dostatok času na pacientov. Denne ich máme objednaných do ambulancie 30 až 40. Dôsledkom je, že lekári sú prepracovaní, pacienti nespokojní. Ale pri tomto nápore to ani nevieme zmeniť.

Darí sa vám pacientov aspoň vzdelávať?

Áno, snažíme sa pre nich robiť osvetové projekty. Pripravujeme pre nich príručky, informujeme ich v spolupráci s médiami o nových diagnostických možnostiach, terapiách. Musím však povedať, že všetky tieto vzdelávacie aktivity by sa nám nepodarilo zrealizovať, ak by sme na ne nezískali granty od farmaceutických firiem, aj napríklad od Novartis. Sme za ne vďační, nikto iný nám na osvetové aktivity financie nedá.

Rozhovor vyšiel v magazíne Záleží nám (PDF 20.9 MB).

Source URL: <https://www.novartis.com/sk-sk/news/stupa-nam-pocet-pacientov-s-poruchami-imunity>

List of links present in page

- <https://www.novartis.com/sk-sk/sk-sk/news/stupa-nam-pocet-pacientov-s-poruchami-imunity>
- https://www.novartis.com/sk-sk/sk-sk/sites/novartis_sk/files/2020-Zalezi-nam_2_2020.pdf